'Echte' Betico komt thuis

Het eerste historische en grote standbeeld dat ooit van Betico Croes (1938-1986) werd gemaakt, is afgelopen zondag 'thuisgekomen'.

De onthulling van het plakkaat door minister Ramon Lee en familie van Betico.

Tekst en foto's: Raúl Henriquez

Dit op een paar meter afstand van het geboortehuis van de man die op Aruba 'libertador' wordt genoemd, omdat hij de 'bevrijder' en de wegberijder is van de totstandkoming van de status aparte van Aruba in 1986. Het beeld dat in Venezuela werd ontworpen en gemaakt, is al in 1989 onthuld. Dat was drie jaar nadat de vroegere leider van de politieke partij MEP overleed aan de gevolgen van een verkeersongeluk, juist in het jaar van 'zijn' status aparte. Het monument kreeg een plek op het plein aan de Vondellaan achter schouwburg Cas di Cultura, op een plein dat vanzelfsprekend Plaza Libertador Betico Croes heet. Twee jaar geleden werd het beeld echter weggehaald.

"Het was te klein en moest plaatsmaken voor een ander dat groter was", licht Gloria Croes toe, die secretaris is van Fundacion Betico Croes en een nicht van wijlen Croes. "Tegenover Plaza Betico Croes staat namelijk een heel groot standbeeld van de Zuid-Amerikaanse vrijheidsstrijder Simon Bolívar. Zijn paard is zó groot, dat 'Betico' heel erg klein uitviel." Al in de jaren negentig liet de stichting, die het beeld beheert, daarom weten het te willen verplaatsen naar Santa Cruz, de bakermat van de libertador. Kinderen en kleinkinderen schraapten geld bijeen voor een vervanging op het plein dat begin 2006 werd onthuld. "Het nieuwe beeld was een stuk groter maar is minder krachtig", vindt Gloria Croes. "Ook kloppen de verhoudingen niet helemaal."

Deze nieuwe bronzen Betico houdt als een staatsman een vlaggenstok in zijn hand waaraan een echte stoffen Arubaanse vlag wappert. Hij staat er vriendelijk en voldaan bij in een eind jaren zeventig outfit. Ook de 'oude Betico' is een afbeelding van hem in jaren zeventig-stijl. Echter veel krachtiger vertolkt omdat hij een felle vuist omhoog balt. Zijn mond heeft een iets minder trotse uitdrukking en lijkt bijna open te gaan. Alsof hij van plan is om iets te roepen en te zeggen dat de strijd nog niet gestreden is. "Dit beeld is veel echter dan de vervanger, en dat vinden velen met mij", meent Croes.

Santa 'Betico' Cruz

Sinds de 'oude Betico' plaats moest maken voor de nieuwere versie, moest het beeld een paar jaar op zijn nieuwe bestemming wachten. Afgelopen zondag kwam het definitief op een sokkel te staan op het speciaal aangelegde plein in hartje Santa Cruz. Het pleintje ligt naast het geboorte- en ouderlijk huis van Betico, pal naast het kruispunt dat de verkeersaders van Oranjestad met die van Noord en San Nicolas verbindt. Op een paar steenworpen afstand ook van het kerkhof naast de kerk van Santa Cruz, waar Betico ligt begraven.

De plaatsing van het standbeeld is de prelude op het Betico Croes Museum in het ouderlijk huis dat volgens de Fundacion Betico Croes begin 2009 wordt geopend. Gloria Croes: "Samen met een expert willen we het museum inrichten in de stijl van het Anne Frank Museum Amsterdam, maar dan net anders." In het museum zal een permanente tentoonstelling worden ingericht over Betico en zijn inspanningen voor het bereiken van de status aparte. In de toespraak die Betico's broer en de huidige minister van Justitie Rudy Croes in 2007 bij de eerste steenlegging van het plein hield, zei hij dat het museum ook een mausoleum wordt. De schrijn van de libertador op de begraafplaats zal daarvoor worden overgebracht. Het is onduidelijk of dat gebeurt, en er schijnt toestemming van de bisschop voor nodig te zijn. In die eerste fase waren zowel de Fundacion Betico Croes als de Fundashon Libertador Betico Croes niet betrokken. Veel leden waren niet blij met de afbraak van het pand naast het ouderlijk huis, waarin jarenlang de zaak van Betico's vader zat: Frank Autoparts. Op deze plaats is nu het pleintje met palmen, klassieke lantaarns en standbeeld gekomen, de Plaza Status Aparte Betico Croes.

Onafhankelijkheid

Zoals het standbeeld van Betico in Santa Cruz het lijkt uit te drukken, zijn alle 'veldslagen' nog niet gestreden, sinds de status aparte. Dat werd wel duidelijk geïnsinueerd door Betico's oudere broer en oud-minister van Justitie Hendrik Croes afgelopen zondag, en door minister-president Nelson Oduber die het standbeeld samen met Cultuurminister Ramon Lee opnieuw inhuldigden. "De strijd voor onafhankelijkheid gaat ook nu door." Vooral Hendrik Croes durfde dat krachtig uit te spreken en was net als Betico vroeger, er niet bang voor om het woord onafhankelijkheid te gebruiken als een van de mogelijke eindpunten van het Arubaanse streven. Er wordt van Betico beweerd, dat als hij nog zou hebben geleefd, hij het eiland daadwerkelijk naar de volledige onafhankelijkheid had geleid.

Op het nieuwe plakkaat op het beeld dat onthuld werd, staat een uitspraak van Betico: 'Mi no ta un tata di un famia, cu ta consisti di homber, muher y yiunan, pero un tata particular, tata di un pueblo, nos pueblo di Aruba'. Behalve van een gezin is Betico ook vader van een volk, van het Arubaanse volk, zei hij ooit. Nadat het doek eraf gleed werd er hard geapplaudisseerd door de ongeveer honderd mensen die de ceremonie bijwoonden, en waarvoor het kruispunt zondag tijdelijk was afgezet. Onder hen echter bijna alleen leden van de partij MEP.

Het 'oude' standbeeld van Betico op de nieuwe locatie in Santa Cruz.

Noot: Van Gloria Croes verschijnt begin volgend jaar 'hét' boek over Betico Croes, waaraan ze jarenlang samen met de Arubaan Pancho Geerman werkte. Het heet: 'Betico. Tata di nos Status Aparte cu determinacion'.